

Ds+ MAANDAG 4 NOVEMBER 2019 - CULTUUR EN MEDIA

DE ARCHITECT

KOEN VAN SYNGHEL

Een pension voor daklozen

Pension Van Schoonhoven in Antwerpen. Nick Claeskens

Rijwoningen uit de negentiende eeuw zetten de toon in de Van Schoonhovenstraat in Antwerpen. Toch staan er ook plumpe gebouwen, vaak met blinde plinten, die asociaal zijn en hun ongelof in de stad demonstreren.

Een tijd geleden verscheen in de straat het Pension Van Schoonhoven, een initiatief van het OCMW Antwerpen. Dat is een dag- en nachtopvangcentrum voor daklozen. Het presenteert zich niet zomaar als een institutioneel complex, maar als een verzameling van vijf huiselijke rijwoningen.

Het bureau Bulk Architecten beschouwt de straat als drager van gemeenschapsvorming. Met de renovatie van twee rijwoningen en de integratie van drie nieuwe gebouwen sloegen de architecten een dubbelslag. Om te beginnen herstelden ze de identiteit van de woonstraat. Daarbovenop maakten ze wonen in een complex ook gewoon.

Architectuur werkt hier positief discriminerend

Het gebouw bevat immers niet alleen een pension voor 56 personen en dertien gezinnen.

Het biedt ook onderdak aan het inloopcentrum De Vaart, aan de Stedelijke Dispatching (voor het doorverwijzen van daklozen) en aan het Zorgteam (voor laagdrempelig zorg). Door al deze functies onder te brengen in de structuur van vijf rijwoningen slagen de architecten er in om deze sociale instelling minder institutioneel te maken en menselijk te houden. Meesterlijk spelen ze de symmetrie van de vijf panden uit. Op de centrale kavel maakten ze een poort en een publieke doorgang naar de achtergelegen patio. Deze zone, met een paviljoen, is een 'warme plek' voor overdag. Langs de passage liggen ook sanitair, een wasserette en een medische post. Hier klopt het hart van het pension. De tuin is krap. Door het bouwblok op de verdieping in te snijden met frisgroen betegelde terrassen, krijgt het tuingroen echter extra uitstraling. Daardoor reikt de tuin naar de hemel. Langs de straatkant doet de uitwerking denken aan chique negentiende-eeuwse winkelpanden. Zo heeft de centrale toegangspoort een fraaie houten omlijsting. Daarop prijkt ook nog eens het statige bovenschift 'Pension Van Schoonhoven' in metalen letters.

Nick Claeskens

Voeren de architecten hier een maskerade op door een stevig sociaal programma weg te werken achter mooie façades? Allesbehalve. De flats zijn licht en ruim en de materialen zijn hufferproof maar aabaar. De architecten scheppen visuele rust voor zorgverleners en -behoevenden. Voor wie er aan zou twijfelen: de architectuur werkt hier positief discriminerend.

De heldere, flexibele ruimtelijkheid en de degelijkheid staan in functie van de menselijke waardigheid. Ze dwingen respect af, waardoor het rijhuizencomplex stand houdt. Eigenlijk oogt het een beetje burgerlijk. Het heeft iets weg van Willem Elsschots *Villa des Roses*. Alleen zijn de kostgangers hier daklozen.

Nick Claeskens

Nick Claeskens

Nick Claeskens

Nick Claeskens

Nick Claeskens